

Forn de calç de la carretera de Fontpineda

La Palma de Cervelló

Ubicació

Comarca: Baix Llobregat
Lloc/Adreça: A la carretera d'accés a Fontpineda des de la BV-2421.
Alçada: 170

Coordenades:

Latitud: 41.41663
Longitud: 1.96479
UTM Est (X): 413487
UTM Nord (Y): 4585526

Classificació

Número de fitxa: 08905 - 22
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia: Edifici
Estil / època: Contemporani Popular
Segle: XX
Any: 1940
Estat de conservació: Bo
Protecció: Inexistent
Número inventari: IPA: 18260
Generalitat i altres inventaris:
Accés: Fàcil
Ús actual: Sense ús
Titularitat: Privada
Titular: 08313A01000002
Autoria de la fitxa: Xavier Esteve Gràcia
Data de registre de la fitxa: dc., 22/02/2012 - 01:00

Descripció

El forn de calç és una cavitat de planta circular que aprofita un desnivell natural com a paret. Consisteix en una cambra de combustió o canó de forma cilíndrica, amb uns 4 m de diàmetre i 5,5 m d'alçada. Disposa d'una porta d'entrada, situada a peu de carretera i una gran obertura a la part superior.

A la façana principal hi trobem una paret de tancament del forn construïda mitjançant maçoneria d'uns 3,5 m d'amplada, al centre de la qual s'obre la galeria, la boca del forn a través del qual s'alimentava el forn de llenya, que dona accés a la cambra de combustió. Aquesta galeria, de volta d'arc rebaixat i d'1,97 m d'amplada, aproximadament la mateixa alçada i una profunditat de 2,10 m, està construïda amb maons. Al costat esquerra de la porta hi ha una petita cavitat a mode de lleixa, construïda també amb maons, de 12 cm d'alçada i 21 cm d'amplada. Les parets de l'interior de la cambra de combustió, excavada majoritàriament al subsòl d'argiles i en part revestides de calç i argila per millorar-ne l'aïllament, estan completament rubefactades i en algun cas hi trobem vitrificacions, fruit de les altes temperatures assolides en aquest forn. A la part alta del canó s'hi conserva encara la vora, feta amb grans blocs de calcària units per morter de calç.

Observacions:

A l'Inventari de Patrimoni Arquitectònic de la Generalitat de Catalunya aquest bé és descrit erròniament com a pou de gel.

Història

A cal Flor s'explotaren dos forns de calç des de 1940, un dels quals podria ser l'objecte d'aquesta fitxa, mentre que a can Via se'n començaren a explotar l'any 1965. A mitjans de la dècada de 1970 aquests forns van deixar de ser rendibles com a conseqüència de la generalització de l'ús del ciment i altres productes. Els forns es llogaven als grups de calciners que extreïen la pedra, la coïen i més tard la venien sencera o acabada en calç. El procés de producció d'una fornada podia durar entre un mes i mes i mig de feina. També, de vegades era el mateix propietari qui contractava un grup d'homes que l'ajudessin per a produir una partida de calç.

Primer de tot, per fabricar la calç es necessitava combustible, que s'obtenia desembrossant el bosc ja que s'iniciava una combustió del forn que requeria altes temperatures durant dies. El següent pas era la pesada feina d'arrençar la pedra calcària amb pics i malls. Després es transportava la pedra i els fogots amb els carros fins al lloc on era situat el forn. Aquest s'omplia posant de forma circular les pedres depenent de la seva mida: a baix les més grosses i a dalt del curull les més petites. A la part inferior es deixava una finestra o boca per introduir-hi la llenya amb una mena de forca anomenada gavell. Quan començava l'encesa, ja no es podia parar fins que el mestre calcinaire deïa que la pedra era ben cuita. Durant el procés de cocció que podia durar, sense interrupció, 10 o 15 dies, la fornada de pedra calcària s'havia transformat en calç viva. Les pedres estaven cuites i es convertien en calç quan adquirien un color blanquinós i a més, quan desapareixien les juntes entre les pedres. La millor estació per fabricar la calç és a l'estiu perquè la humitat no anava bé per fer una fornada. A més, aquesta calç la fabricaven els calciners que s'encarregaven de fabricar-lo correctament. La utilitat de la calç era en la construcció per a fer les parets (per a unir les pedres), barrejada amb aigua i argila o arena s'utilitzava per a arrebossar les façanes i emblanquinar les cases. També servia a impermeabilitzar les cisternes i els safarejos així com per a desinfectar i també tenia un ús agrícola per a ensulfatar les plantes contra les plagues. El procés de transformació de la pedra en calç es feia per combustió, mitjançant un forn de forma rodona fet dins la terra o la roca. Es necessitaven temperatures d'entre 800°C i 1000°C perquè el carbonat de calci s'alliberés de l'anhídrid carbònic i passés a òxid de calci. Però per a aconseguir aquest procés es necessitava una preparació llarga i feixuga. Aquestes tasques duraven al voltant d'uns tres mesos i començaven entre el gener i el febrer, quan les feines agrícoles

eren més escadusseres.

La producció de calç va tenir una certa importància fins a mitjans segle XX, com ho demostra l'existència de moltes olles o forns arreu del territori.

Bibliografia

AAVV (2000): "Els forns de calç", Marge, núm. 3. La Palma de Cervelló: el Pèlag. p. 16.

AAVV (2011) Revisió del Pla d'Ordenació Urbanística Municipal de la Palma de Cervelló (POUM).

Catàleg de béns protegits. Ajuntament de la Palma de Cervelló. p. 80-81.

DE BUEN LINARES, A.; ROIG i MESTRE, M.D.; VIVAR CANTALLOPS, J.A (1999): Catàleg del Patrimoni Arquitectònic i Natural de la Palma de Cervelló. Inèdit. Ajuntament de la Palma de Cervelló

Enllaços d'interès:

http://ca.wikipedia.org/wiki/Forn_de_cal%C3%A7

